

Merre tovább erdészeti integráció, merre tovább magánerdők?

Az Erdészeti Lapok 2005. decemberi számában már megjelentettük a szentgáli Nagyrendezvény konferenciájának egyik előadását. Most folytatjuk Tamba Miklósnak a MEGOSZ alelnökének a fenti címen elmondott gondolataival.

A rendszerváltás utáni magánerdőgazdálkodás napjainkig komoly megpróbáltatásokon esett át. Ezeket ma már nem érdemes meditatálni, a kialakult helyzetet, mint történelmi ténytet kell figyelembe venni, de ezeket a tényeket ismernünk kell, hiszen múltunk ismertete jelenünk segítője.

Először talán csak a tények:

Magyarország magánerdőgazdálkodásában az erdészeti integrációt az FVM támogatási rendelete alapján 2000-ben a Napkori Erdőgazdák Szövetkezete elsőként vezette be, akkor még az FM Megyei Hivatalánál.

A rendelet meghatározta az integrátor fogalmát. Megszabta a támogatás feltételeit, mértékét.

Jelenleg a 25/2004. FVM rendelet szabályozza az integrátorok támogatásának feltételeit, határozza meg a támogatás mértékét.

Itt jegyzem meg, hogy az erdészeti integráció létrejöttének kimunkálásában komoly szerepet vállalt *Bartha Pál*.

Azok az elképzelések, amelyeket a MEGOSZ akkori vezetésével közösen gondoltunk ki, sajnos csak részben teljesültek. A legnagyobb elmaradás a források biztosításában volt, és jelenleg is ebben van.

Az erdészeti integráció létrehozása nélkül a magánerdőgazdálkodás és az erdészeti igazgatás is igen nehéz helyzetben lenne.

Az erdészeti integráció a magánerdőgazdálkodás motorja, amely sajnos csak folyamatos pófékeléssel üzemel.

Elsősorban az alábbi okok miatt:

- folyamatos forráshiány
- zömmel gazdaságtalan és „problémás” erdők kerültek magánkézbe
- az erdőtulajdon túlzott mértékű elaprózódása
- az üzemi méretek lassú kialakulása
- szakemberhiány
- az erdőgazdálkodás területén a fekete gazdaság szereplőit a magánerdőgazdálkodókkal azonosították és azonosítják

Az Erdészeti Lapok 2003. októberi számában leírtak ma is igazak. Az ott megfogalmazott célok ma is aktuálisak. Az erdészeti integráció létjogosultsága ma már mindenki számára elfogadott. Az említett lapszámban az FVM akkori Erdészeti Hivatala az alábbi célt fogalmazta meg:

„4-500 ezer hektár magántulajdonú erdő működőképes (termelő) állapotban való tartásához – 100-150 integrátoron keresztül – mintegy 3-400 szakirányító erdész/erdőmérnök alkalmazásának támogatására lenne szükség.”

„A magánerdőgazdálkodás működőképességének javítása érdekében – az atomizálódott tulajdoni/üzemi viszonyokból fakadó versenyhátrányok ellensúlyozására való hivatkozással – az erdőgazdálkodási integráció kiemelt támogatása.”

Ezen célok eléréséért történtek ugyan erőfeszítések, de átütő erejű intézkedések sajnos nem voltak.

Fontos lenne, hogy az állam az rt.-k támogatásához hasonlóan az erdészeti integrátorokat is tőkeerős erdészeti üzemekké alakítsa át.

Ennek érdekében a jelenlegi támogatási rendszer feltételeit úgy kellene megváltoztatni, és hozzá forrást rendelni, hogy az valóban érzékelhető támogatás legyen.

Továbbá külön támogatás keretében az ún. stratégiai géppark kiépítése is mielőbb létre kell, hogy jöjjön.

Ki kell építeni az integrátorok és az igazgatóságok közötti informatikai rendszert. A jogszabályi kereteket a tisztességes és becsületes erdőgazdálkodók érdekében kellene megváltoztatni.

Fontosnak tartom az erdőgazdálkodók önálló választási lehetőségeinek megtartását a szolgáltatások igénybevétele során.

Fontos lehet a további összefogás a tőkekoncentráció érdekében. Ennek jó kereteket teremtené a termelői csoportok létrehozásának kiterjesztése a magánerdőgazdálkodásra.

Másik lehetőség a térségi összefogás.

Ennek első lépését megtettük Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, ahol 11 erdészeti integrátor megalakította a MEGOSZ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Integrátorok Szövetségét.

Alapvető célkitűzésünk a megyei magánerdőgazdálkodás érdekében való együttes fellépés.

Ezt a szerepet tölti be országos szinten egyre több sikerrel a MEGOSZ, melynek alapkövei az erdészeti integrátorok.

Ali Tamás tanácsos úr előadásában hallhattuk, hogy évente több mint 10 ezer hektárral növekszik az erdőterület Magyarországon, s ez a magánerdő területét növeli. A növekedés hatása rövid távon igen pozitív, hiszen munkát ad a vidéki embereknek, lehetőséget és bevételt teremt sokak számára.

Ugyanakkor hosszabb távon árbevétel-lehetőségtől fosztja meg a vidéket, a korábbi mezőgazdasági éves árbevételek elmaradása miatt.

A pályázati rendszer legnagyobb hibája, hogy a korábbi előfinanszírozás helyett egy késleltetett utófinanszírozás történik.

Nagy gond továbbá a főtevékenységként erdőgazdálkodással foglalkozók jövedelemkiegészítő támogatásból való kizárása.

Fontos tervezési feladatnak tartom a fafaj megválasztását – természetesen a termőhelyhez igazodva –, hogy a folyamatos és mihamarabbi jövedelemhez juttatás bekövetkezzen. A későbbiek során az üzemi méretek kialakulásával a kívánatosabb fafajokkal kell a felújításokat elvégezni.

A magánerdő is képes, és remélhetőleg egyre szélesebb körben szolgálja és ellátja a közjóléti feladatokat.

Nem szeretjük azokat a megállapításokat, amelyek úgy hangzanak, hogy:

A biológiai sokféleség megtartása, a vízkészlet megővése, az erózió és defláció elleni védelem, a szociális és közjóléti szolgáltatások nyújtása, a természetvédelmi értékek megőrzése, valamint a szakmai oktatási és kutatási feladatok segítése, csak a nagy összefüggő állami erdőterületeken valósulhat meg.

Szerencsére az imént felsorolt feladatokat egyre több magánerdő is képes ellátni.

Azt is higgye el minden elkötelezett természetvédő, hogy az erdőtulajdonos és az erdőkezelő szervezet a benne dolgozó összes erdőszel szeretne olyan körülmények között élni, és az erdőben úgy dolgozni, hogy lemondhasson az erdőben megtermelt javakról, hogy az erdőnek az elsődleges célja a természetvédelem és a közjóléti feladatok ellátása legyen.

Sajnos ez még nálunk sokkal gazdagabb országokban sem következett be általánosan elterjedt módon.

Szeretném e helyen is kihangsúlyozni, és remélem mindenki úgy gondolja, ha még nem is úgy cselekszik, hogy ebben a természeti környezetben a legfontosabb szereplő az Ember.

Az állami szektor behozhatatlan versenylőnnyel rendelkezik a magán-erdővel szemben.

Az erdőgazdálkodás általános jellemzője: az alacsony tőkearányos jövedelem a magánerdőkre nézve fokozottan érvényes, hiszen ezek az erdők az államihoz viszonyítva gyengébbek.

A magánerdő-tulajdon birtokviszonyaira az elaprózottság jellemző.

A szakaszosan megszereshető csekély jövedelem nem jelent kellő motívumot a gazdálkodás megkezdésére.

Másik jellemző és hátráltató körülmény az osztatlan közös tulajdonú területek magas aránya, amelyet szintén nem lehet könnyen felszámolni.

További probléma az örökléssel történő birtokprózódás.

Újabb problémát vet fel az NFA (Életjáradék) megjelenése a magánerdőben.

Megérett az idő a politikai indulatoktól mentes birtokkoncentráció elősegítésére.

Ezért is igaz az Országgyűlés Erdészeti Albizottságának 2002. november 13-ai állásfoglalása:

„A magánerdő-gazdálkodás kiemelt figyelmet és támogatást igényel.”

Ezt szeretném a tisztelt képviselő hölgyek és urak figyelmébe ajánlani a költségvetési vita során, és kérem őket, hogy tényleges forrásokkal, a teljes törvényi háttérrel és a közgazdasági szabályozó rendszer javításával segítsék a magánerdő-gazdálkodást.

Nagyon fontos lenne számunkra a termékhasznosítás kapcsán a fafeldolgozó-ipar fejlesztése.

Állami eszközökkel növelni kell az elsődleges faipar versenyképességét.

Nagyon jó hatással volt az eltelt időszakban megjelent energetikai felhasználás a fapiac alakulására.

A sarangolt választék értékesítési területén ezzel kezdenek piaci viszonyok kialakulni.

Jó lenne, ha a gázvezetékek bevezetéséhez hasonlóan terjedne vidéken a megújuló energiaforrással működtetett fűtési rendszerek és energetikai központok kiépítése.

Ki kell használnunk minden olyan lehetőséget, ami az ún. mellékhasznvételt teszi lehetővé, illetve alkalmaznunk kell minden olyan módszert, amely növeli a jövedelmezőséget.

A Pro Silva Hungáriával közösen a MEGOSZ komoly erőfeszítéseket tett, hogy a magánerdőben elterjedjen a termékszertzerű erdőgazdálkodás.

Nem mondhatunk le a vadászati jog tisztességes hasznosításáról, és ez elsősorban nem azt jelenti, hogy csak mi akarunk vadászni, hanem azt, hogy a vadászati jog valóban egy vagyoni értékű jog, amely a földtulajdontól elválaszthatatlan.

Ez az alapelv kell, hogy érvényesüljön a törvény és a végrehajtási rendelet minden paragrafusában.

Továbbá alapvető feltétel, hogy a vadgazdálkodás a fenntarthatóság elvén működjön.

A rendszerváltás után 16 évvel, az uniós csatlakozásunkat követően a legpesszimistábbak sem gondolhatták, hogy a magántulajdon korlátozóit semmilyen törvény nem kötelezi a korlátozásból eredő következmények viselésére.

Ezen a területen is az érdekképviselő komoly feladatot vállalt – sajnos kevés sikerrel – és kell, hogy vállaljon az elkövetkezendő időben.

Kell szólnom arról is, hogy a magán-erdőknek sok az ellendrukkere, esetenként sok a kerékkötője. Szeretném, ha a törvényeinket, a meghozott intézkedéseket áthatná a nemzeti elkötelezettség, a becsületes, tisztességes vidéki emberek iránti tenni akarás. Jó lenne, ha az igazgatás területén – és most nem „nyalazni” akarok – követnék a Debreceni Igazgatóság Nyíregyházi Osztályának szellemiségét és tudom, hogy van még több ilyen hely, ahol a magánerdő-gazdálkodó tevékenységét segíteni akarják és nem gátni. Nem nézik rossz szemmel a kínkeserves, lassú gyarapodását.

Sajnos az ő kezükben sincs eszköz a törvénytelen magatartást tanúsítókkal szemben.

Nem tartjuk magánerdő-gazdálkodónak azt a talán vállalkozást sem üzemeltető személyt, aki tudatlan emberek 24 ha-os olasznyárasát pár nap alatt engedély nélkül termelte le és szállította el.

A magánerdő-gazdálkodás szereplőinek fontos érdeke ma már, hogy a fekete-gazdaság megszűnjön és olyan magán-erdő-gazdálkodó üzemeket valósítsunk meg, amelyek nem küzdenek napi pénzügyi problémákkal. Rendelkeznek a szükséges humán-erőforrással és technikai eszközökkel feladatuk ellátásához.

Engedjék meg, hogy az alkalmat felhasználva néhány gondolatot szóljak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és a Napkori Erdőgazdák Szövetkezetének erdőgazdálkodásáról. A megye magán-erdő-gazdálkodása országos szinten kiemelkedő színvonalú. Az összes erdőterület közel 110 000 ha a folyamatban lévő telepítésekkel együtt. A magánerdő-gazdálkodás aránya a megyében 70% és az ország erdőtelepítésének 20% itt valósul meg. Az országban integrált területek több mint 40%-a megyénkben található.

A Napkori Erdőgazdák Szövetkezet saját jogon mintegy 1000 ha erdőt kezel, az integrált erdőterület nagysága lassan eléri a 10 000 ha-t. Kiemelkedő vadgazdálkodást folytatunk. 2005. évtől működtetjük a Harangodi Erdei Iskolát. Az elmúlt 13 év gazdálkodását minden évben eredményesen zártuk. Sajnos ezen eredmények eléréséhez nagyon komoly, megfeszített munkára volt szükség minden kollegám részéről. Igazán tudjuk azt, hogy milyen nehéz a magánerdő-gazdálkodók napi élete. Bízom benne, hogy a szakmai vezetés – gondolok itt a Főosztályra és az Állami Erdészeti Szolgálatra – a MEGOSZ-szal összefogva képes lesz az Európai Unióban a magánerdő-gazdálkodás felvirágoztatására.